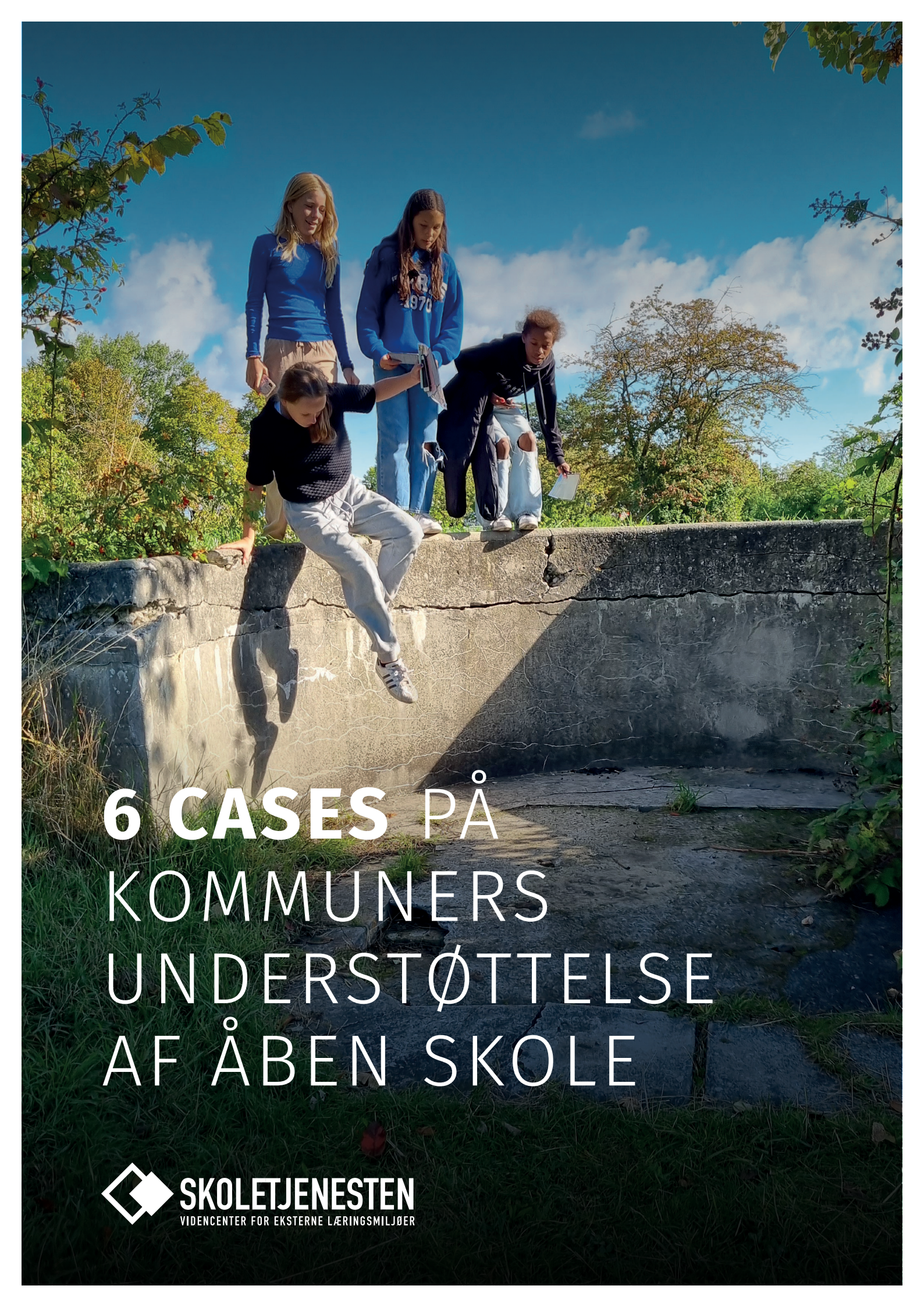

A photograph of four young people on a concrete wall. One person is sitting on the edge, while the others stand behind them. They are holding papers and looking at them. The background shows trees and a blue sky with clouds.

6 CASES PÅ KOMMUNERS UNDERSTØTTELSE AF ÅBEN SKOLE

Indhold

Indledning	3
Metode og afgrænsning	4
Case 1: en tilskudsmodel.....	5
Case 2: en refusionsmodel.....	7
Case 3: en rygsæksmodel	8
Case 4: en netværksmodel.....	9
Case 5: en skolemodel	11
Case 6: en samarbejdsmodel.....	12
Opsamling:	
Brug, udbredelse og kvalificering på tværs af de seks modeller	14

Indledning

I denne udgivelse præsenterer vi seks eksempler på, hvordan kommuner kan understøtte åben skole.

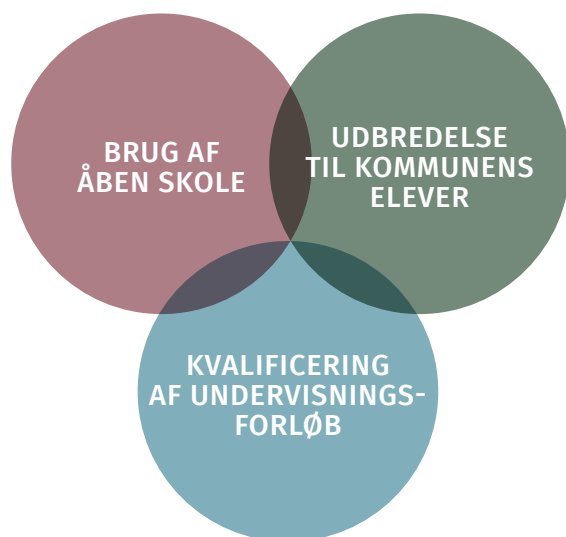
Skoletjenesten – videncenter for eksterne læringsmiljøer har tidligere lavet undersøgelser af kommunernes understøttelse af åben skole gennem kortlægninger fra 2014 og 2019¹. Begge disse kortlægninger var baseret på kvantitative spørgeskemaundersøgelser. Denne udgivelse er baseret på kvalitative interviews og har til formål at vise, hvordan åben skole kan understøttes kommunalt på forskellige måder.

På baggrund af seks kvalitative interviews har vi identificeret seks overordnede måder, kommuner kan understøtte åben skole på, som vi præsenterer gennem specifikke eksempler (cases) på de seks overordnede måder.

De seks måder kalder vi; **1) en tilskudsmodel, 2) en refusionsmodel, 3) en rygsækmodel, 4) en netværksmodel, 5) en skolemodel og 6) en samarbejdsmodel.**

De seks cases er bygget op omkring tre analytiske begreber; brug af åben skole, udbredelse af åben skole og kvalificering af åben skole. De tre begreber er udledt af det kvalitative interviewmateriale med det formål at kunne beskrive og sammenligne kendetegn ved de seks forskellige modeller.

Med brug af åben skole menes de måder, kommunen understøtter skolernes brug af eksterne læringsmiljøer i undervisning gennem fx kommunale bevillinger og kommunikation. Udbredelse af åben skole handler om, hvordan kommunen understøtter udbredelse til alle elever i kommunen. Kvalificering af åben skole handler om, hvordan kommuner sikrer kvalitet i åben skole gennem fx kurser, samarbejder og sparring.

Efter en præsentation af de seks modeller samler vi kort op på fælles træk og forskelle i forhold til hvordan modellerne understøtter brug, udbredelse og kvalificering af åben skole.

Vi håber, at de seks cases kan være en inspiration for alle kommuner, der ønsker at analysere eller udvikle egen åben skole-praksis eller skal informere kommende strategiske valg og vægtninger i understøttelsen af åben skole.

¹Kortlægning: Kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning (2014) og Kortlægning: Hvordan arbejder kommunerne med åben skole? (2019)

Metode og afgrænsning

De seks cases er udviklet på baggrund af kvalitative interviews med kommunale konsulenter fra seks udvalgte kommuner, der er kendetegnet ved hver især at have en veletableret struktur for arbejdet med åben skole. Kommunerne er valgt ud, fordi de repræsenterer en bredde i måder at understøtte åben skole.

Åben skole er en bred samlebetegnelse for skolers brug af omverdenen; kulturinstitutioner, foreninger, virksomheder, naturskoler m.fl. i undervisningen. I de enkelte kommuner er der ofte flere forvaltninger, eksterne læringsmiljøer og andre aktører, der arbejder med og understøtter åben skole gennem forskelligartede indsatser.

Der er i undersøgelsen valgt informanter, der arbejder med åben skole bredt, men særligt med at understøtte skolers brug af kulturinstitutioner. Det er fra den interviewede konsulent's perspektiv, at understøttelsen af åben skole bliver undersøgt.

CASE 1

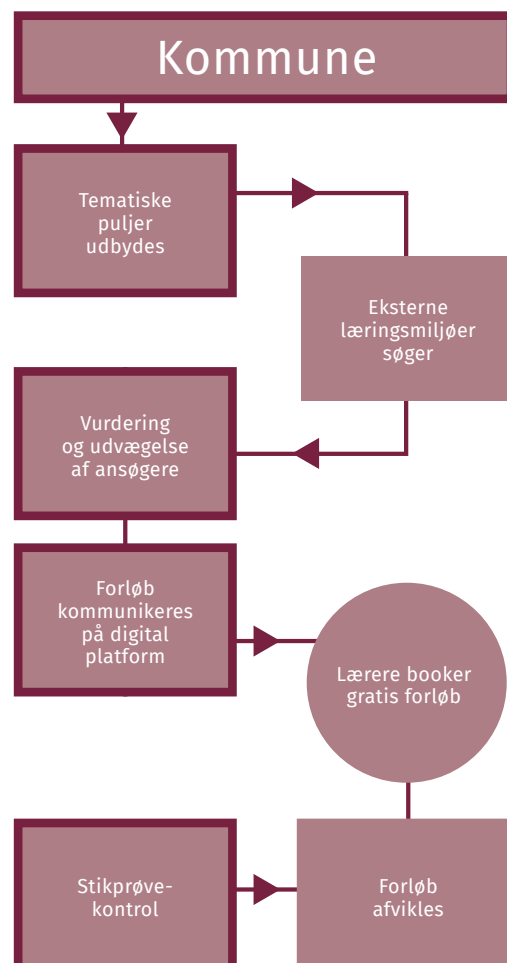
en tilskudsmodel

I en tilskudsmodel vælger kommunen at udbyde en række puljer, som eksterne læringsmiljøer efterfølgende kan søge. Puljerne gør det muligt for de eksterne læringsmiljøer at udbyde gratis undervisningsforløb til kommunens skoler.

Puljerne er politisk bestemte og har overordnede tematikker, som de eksterne læringsmiljøer kan byde ind på. Når de eksterne læringsmiljøer har ansøgt, kan en kommunal nedsat gruppe udvælge hvilke forløb, der gives støtte.

Gruppen kan vurdere ansøgningerne ud fra parametre som fx efterspørgsel, undervisningens understøttelse af puljernes tematikker, pris på forløbene og spredning i forhold til forskellige typer af forløb og eksterne læringsmiljøer. De støttede forløb formidles på en åben skole-portal, og det er op til lærerne at vælge, hvilke forløb de ønsker. Når forløbene bliver afviklet, kan kommunen foretage stikprøvekontrol gennem observationer af forløb, for at sikre at forløbene afvikles.

Den overordnede struktur i en tilskudsmodel for understøttelse af åben skole kan illustreres på følgende måde:

Tilskudsmodellen er kendetegnet ved primært at understøtte skolers brug af åben skole gennem gratis tematiske forløb og digital kommunikation herom. Lærernes eget og frie valg af forløb prioriteres fremfor en kommunal beslutning om udbredelse til alle skoler. Kvalificering sker gennem politisk valgte tematikker for de udvalgte forløb, udbud og efterspørgsel og stikprøvekontrol af forløb.

CASE 2

en refusionsmodel

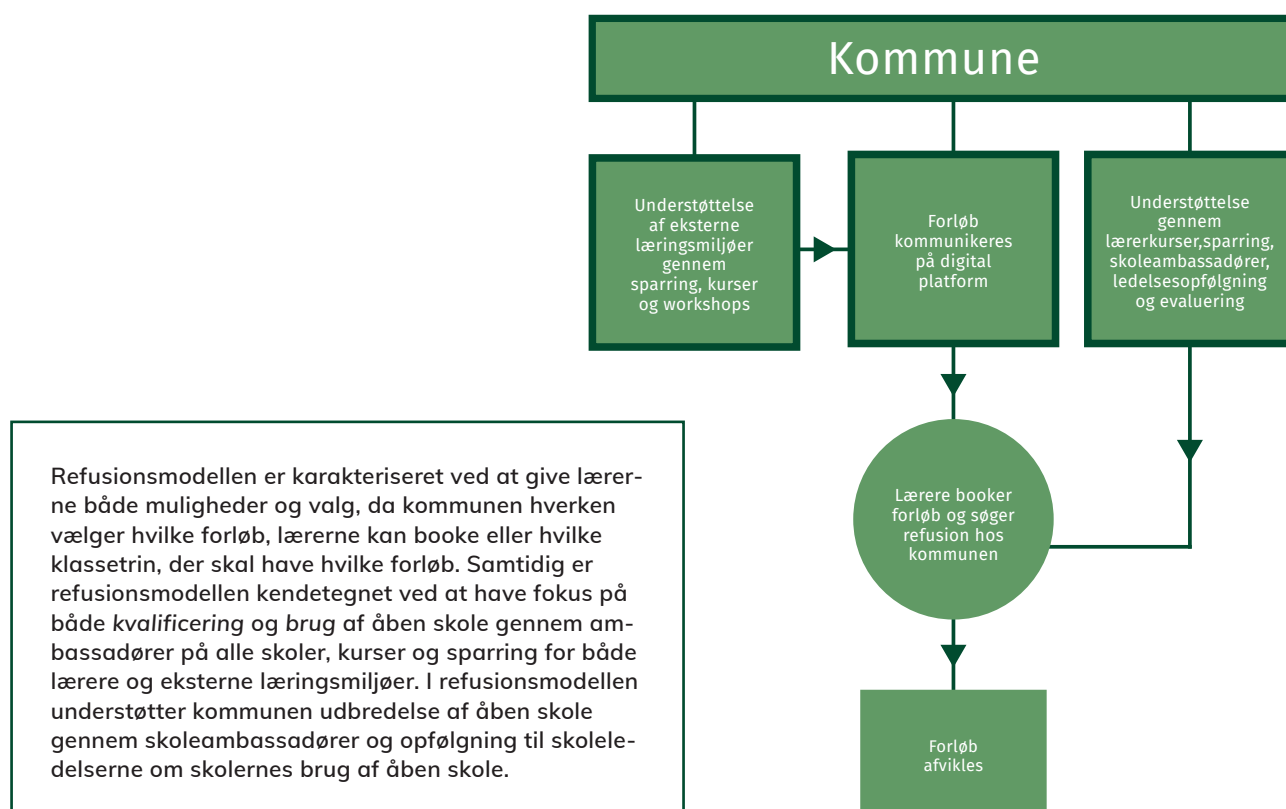
I en refusionsmodel tilbyder kommunen økonomisk refusion til skoler for undervisningsforløb i eksterne læringsmiljøer. De forløb, som skoler kan få refunderet, formidles via kommunens digitale platform.

Lærerne vælger og booker selv forløbene hos det eksterne læringsmiljø, og herefter kan lærerne søge om økonomisk refusion hos kommunen. Kommunen kan understøtte kendskab til forløbene gennem kommunikation via en digital platform, lærerkurser, ambassadører på skoler og sparring til lærerne ude på skolerne.

Der sikres ledelsesopbakning gennem opfølgning på brug af åben skole, hvor de kommunale konsulenter kommunikerer til skoleledelserne, hvor mange gange deres klasser har været afsted. Forløbene evalueres gennem evalueringer med lærerne.

De eksterne læringsmiljøer understøttes fra kommunens side gennem sparring på udvikling af forløb, kurser og workshops.

Den overordnede struktur i en refusionsmodel for understøttelse af åben skole kan illustreres på følgende måde:

CASE 3

en rygsæksmodel

I en rygsækmodel udvælger og finansierer kommunen en række obligatoriske undervisningsforløb i eksterne læringsmiljøer til udvalgte årgange. En sådan obligatorisk ordning kan fx få navnet "kulturel rygsæk" eller lignende. Forløb og målgrupper for de enkelte forløb kan besluttes af en styregruppe, der bredt repræsenterer både skole- og kulturfeltet gennem kulturaktører, skoleledere, kommunale konsulenter, lærere og pædagoger.

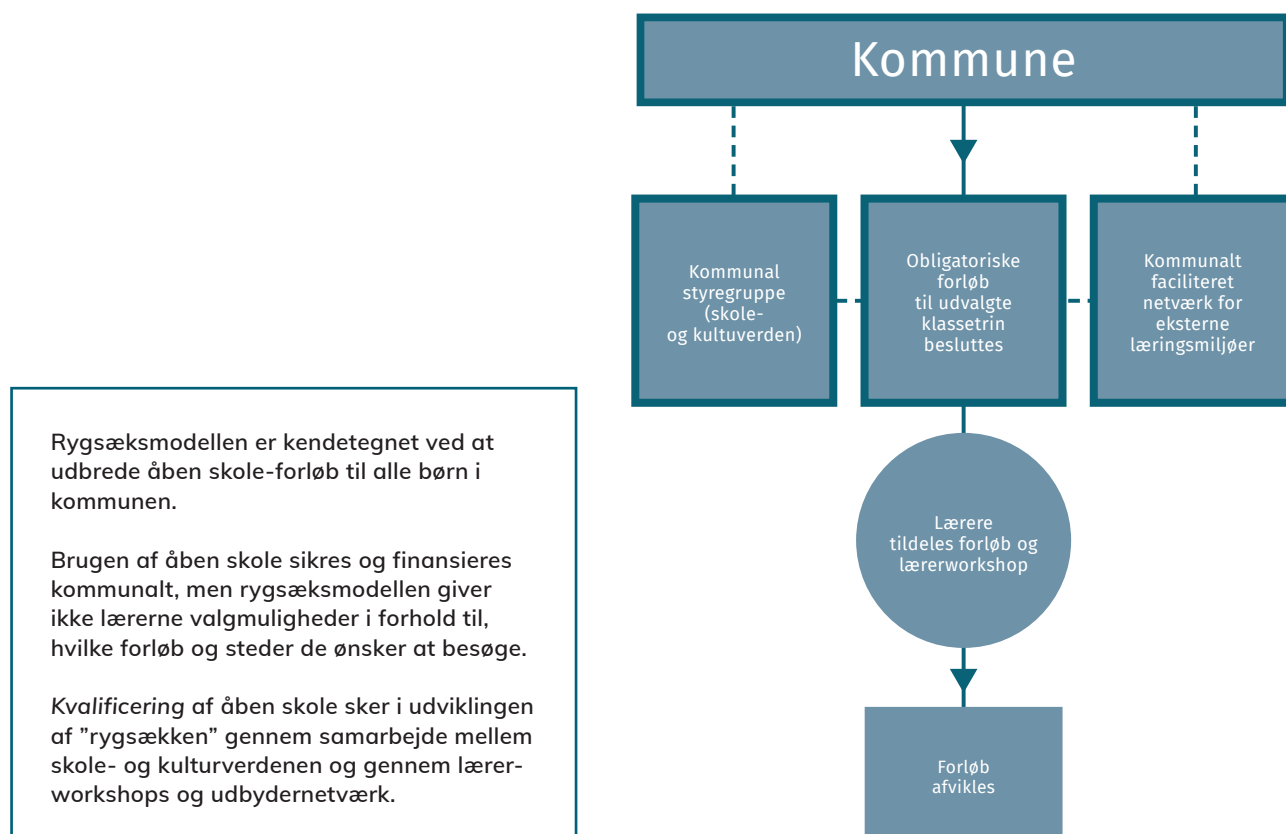
Kommunen sørger for at booke forløbene til skolerne på udvalgte datoer og kommunikerer dem via en digital portal, hvor lærere og pædagoger kan orientere sig. I starten af hvert skoleår kan lærerne inviteres til en workshop hos den

udbyder, de skal besøge med deres klasse. Her introduceres lærerne til forløbet og det eksterne læringsmiljø, og de får mulighed for at sparre med andre lærerkolleger om det kommende undervisningsforløb og implementeringen af det i den øvrige undervisning.

Kommunen kan vælge at facilitere et udbyder-netværk, hvor der er mulighed for at mødes med andre, der varetager forløb og udveksle viden og erfaringer.

Fx hvert tredje år kan kommunen foretage evaluering af forløbene og justere, hvilke forløb der skal udbydes til hvilke årgange.

Den overordnede struktur i en rygsæksmodel for understøttelse af åben skole kan illustreres på følgende måde:

CASE 4

en netværksmodel

I en netværksmodel vælger kommunen at etablere netværk for kommunens eksterne læringsmiljøer og for PLC-medarbejdere på kommunens skoler. Sammen kan de to netværk afholde en åben skole-festival, hvor de eksterne læringsmiljøer og skolerne får mulighed for at møde hinanden.

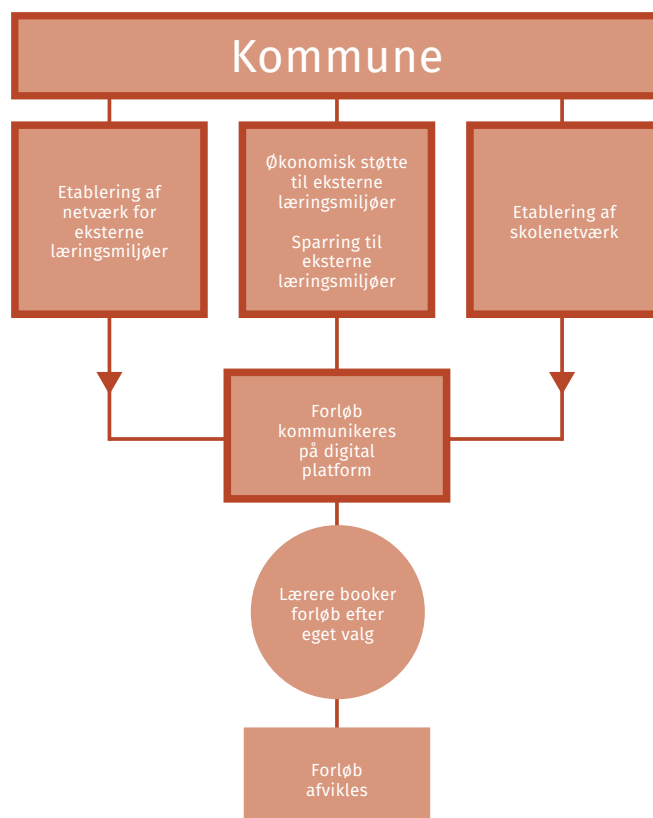
Derudover kan de årligt holde flere fælles møder, hvor de eksterne læringsmiljøer og PLC-medarbejderne får mulighed for at drøfte, hvordan de sammen kan arbejde med åben skole. Gennem PLC-netværket kan lærerne blive orienteret om undervisningstilbud i de eksterne læringsmiljøer i kommunen. Alle undervisningsforløb i kommunens eksterne læringsmiljøer udbydes på en digital

portal. Lærerne bestemmer selv, hvilke forløb de ønsker. Brugen af åben skole bliver understøttet gennem økonomisk støtte til de eksterne læringsmiljøer og gennem en bus, der kan bookes i forbindelse med besøg.

Ud over at understøtte de to netværk kan de kommunale konsulenter give sparring til eksterne læringsmiljøer, der ønsker at få kvalificeret deres undervisningstilbud, og udgive et kursuskatalog med lærerkurser i de eksterne læringsmiljøer. Endelig kan konsulenterne også have samtaler med skoleledere samt personale- og teammøder med lærere, hvor de har mulighed for at præsentere forløb og kvalificere lærernes brug af åben skole.

Den overordnede struktur i en netværksmodel for understøttelse af åben skole kan illustreres på følgende måde:

Netværksmodellen er kendetegnet ved at give lærerne valgfrihed og ejerskab. Brug af åben skole understøttes gennem økonomisk støtte til eksterne læringsmiljøer mod mulige gratis forløb til kommunens skoler. Skolenetværket understøtter udbredelsen af åben skole gennem PLC-ambassadører på alle skoler i kommunen. Netværket blandt kommunens eksterne læringsmiljøer kvalificerer åben skole gennem sparring, og samarbejdet mellem de to netværk styrker kvalificering ved at understøtte samarbejder mellem lærere og eksterne læringsmiljøer.

CASE 5

en skolemodel

I en skolemodel er et antal lærere ansat i delte stillinger i kommunen. Det kan indebære, at disse lærere 1-2 dage om ugen underviser i et eksternt læringsmiljø, mens de i den resterende tid er ansat som lærere på en skole.

En gang om året fordeles obligatoriske åben skole-forløb til skolerne. Skolerne får tildelt forløb i forhold til, hvor mange elever de har. Skolerne kan godt sige nej tak til et forløb eller spørge, om der er andre muligheder og på den baggrund få tildelt et alternativ.

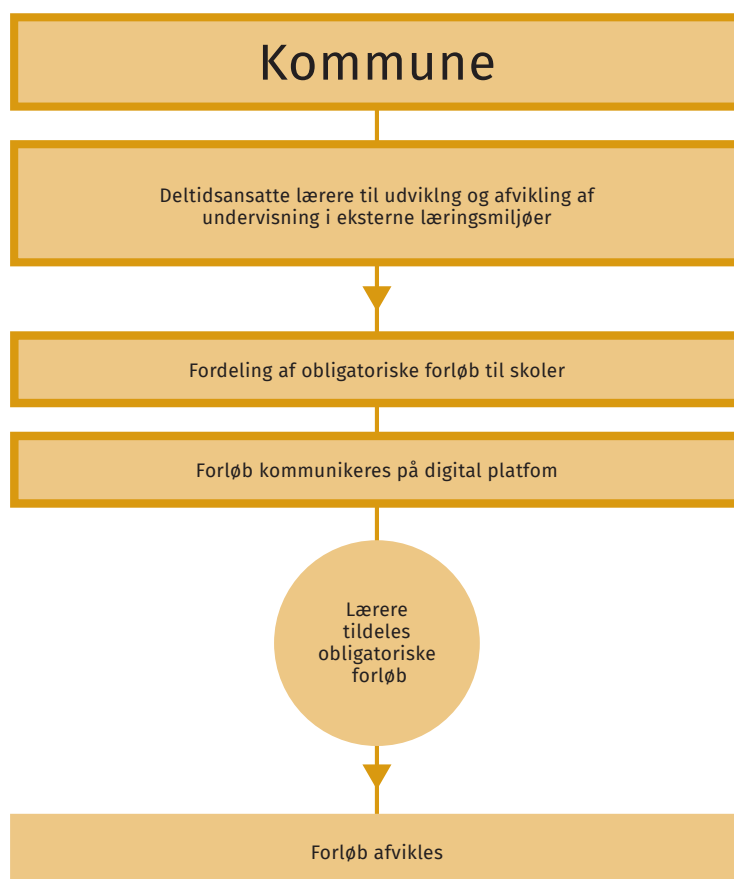
Undervisningsforløbene i de eksterne læringsmiljøer kan ligge beskrevet på en digital platform. Da underviseren i det eksterne læringsmiljø er

lærer, giver det mulighed for at koble besøget i et eksternt læringsmiljø tæt til skolens fagplaner. Ud over selve undervisningen kan der også indgå kurser og andre åben skolerelaterede arrangementer i skolemodellen.

De eksterne læringsmiljøer understøttes ved, at kommunen løfter en opgave med undervisning de pågældende steder. Den tilknyttede lærer kan blive tænkt ind i de eksterne læringsmiljøers organisation fx på personalemøder, hvor der er mulighed for at høre, hvilke indsatser det eksterne læringsmiljø arbejder med, og læreren får mulighed for at tænke med i forhold til stedets undervisning.

Den overordnede struktur i en skolemodel for understøttelse af åben skole kan illustreres på følgende måde:

Skolemodellen er kendetegnet ved at koble åben skole tæt til skolen gennem lærere, der ansættes til at varetage undervisning i eksterne læringsmiljøer. Kvalificering af undervisningen understøttes således gennem en tæt kobling til fagplaner og faglige mål i skolen. Derudover er skolemodellen baseret på obligatoriske forløb til alle skoler, der understøtter brug og udbredelse af åben skole til alle kommunens børn.

CASE 6

en samarbejdsmodel

I en samarbejdsmodel vælger kommunen at understøtter åben skole-samarbejder med en fast struktur. Det betyder konkret, at kommunen etablerer obligatoriske samarbejder mellem en række eksterne læringsmiljøer og skoler i kommunen. Det særlige er, at selve samarbejdet er i fokus.

De faste samarbejdsforløb kan besluttes for fx en treårig periode, og de indebærer, at alle elever på de pågældende årgange deltager i forløb. Undervisningsforløbene fordeles sig over flere dage og udvikles i et samarbejde mellem lærerne og det eksterne læringsmiljø.

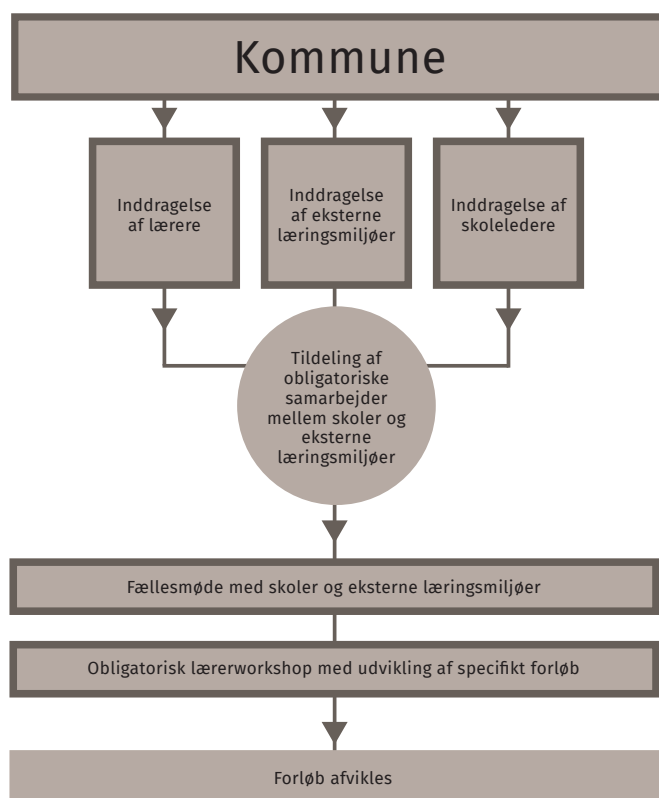
Forankringen af samarbejdet sker på ledelsesniveau, hvilket indebærer møder med skoleledere, hvor kommunens åben skole-indsatser er på dagsordenen. På møderne kan det drøftes, hvordan samarbejdet fungerer, og hvad elever og

lærere får ud af samarbejdet. Ligeledes kan det drøftes, hvordan lærernes undervisningsfrie dage bedst kan bruges til at forberede samarbejdet i det kommende skoleår.

Der kan afholdes større fælles møder for skoler og eksterne læringsmiljøer, hvor kommunen kan informere om åben skole-tiltag, og hvor både skoler og eksterne læringsmiljøer kan få mulighed for at fortælle om, hvad de er optaget af i det kommende skoleår.

Som en del af samarbejdet deltager lærerne i en obligatorisk lærerworkshop uden elever, som kommunen betaler. På denne workshop samarbejder det eksterne læringsmiljø med lærerne om at udvikle undervisningen for de kommende klasser ud fra elevernes karakteristika og mulighederne i det eksterne læringsmiljø.

Den overordnede struktur i en samarbejdsmodel for understøttelse af åben skole kan illustreres på følgende måde:

Samarbejdsmodellen er kendetegnet ved at understøtte brug og udbredelse af åben skole gennem obligatoriske forløb med samarbejde i fokus. Kvalificering af undervisning sker gennem samarbejde mellem lærere og det eksterne læringsmiljø om udvikling og afvikling af forløb.

Opsamling:

Brug, udbredelse og kvalificering på tværs af de seks modeller

Alle seks modeller understøtter brug af åben skole gennem forskellige former for økonomisk støtte til åben skole-forløb samt kommunikation til lærere om forløb via en digital platform. Det varierer, hvor mange og hvilke forløb, kommunen støtter. Fx støtter netværksmodellen alle eksterne læringsmiljøer direkte, mens tilskudsmodellen støtter specifikke og tematiske forløb.

De seks modeller adskiller sig også i forhold til, hvordan udbredelse af åben skole til alle børn og unge understøttes. I skole-, rygsæk- og samarbejdsmodellen udbredes åben skole til alle skoler i kommunen gennem forskellige former for obligatoriske forløb. De obligatoriske forløb vælges og udbydes ud fra forskellige kriterier. Refusions- og netværksmodellen gør ikke brug af obligatoriske forløb, men understøtter udbredelse gennem samarbejder med skoleledelse og ambassadører på alle skolerne. Tilskudsmodellen har ingen styring med eller påvirkning på udbredelse af åben skole forløb.

Alle seks modeller understøtter på forskellige måder kvalificering af åben skole. Tilskudsmodellen arbejder primært med kvalificering gennem politisk bestemte tematikker for de undervisningsforløb, der gives støtte. Skolemodellen arbejder med kvalificering gennem den tætte kobling til skolernes fagplaner. Rygsækmodellen understøtter kvalificering af både lærere og eksterne læringsmiljøer gennem kurser. I netværks-, refusions- og samarbejdsmodellen understøttes kvalificering af åben skole både gennem kurser og gennem et særligt fokus på samarbejdet mellem eksterne læringsmiljøer og skoler.

